

Studerende i sundhedsteknologi ved Aalborg Universitet prøver at finde de fire ingredienser, som hostesaften Kongen af Danmarks Brystdråber fra 1690'erne, består af.

Jens Bangs Stenhus

Sanseøvelser, ny fatasy-bog og gammelt hejseværk

AF
PER THORLING
HADSUND

Apotekersamlingen øverst oppe i Jens Bangs Stenhus tiltrækker mange forskellige gæster. Foruden de traditionelle museumsgæster, der får en almindelig rundvisning, har der i 2019 også været besøg af både universitetsstuderende og en enkelt fantasy-forfatter.

Universitetsstuderende i lære som apoteker

Først på året blev der for tredje år i træk afholdt en række rundvisninger og forelæsninger i Apotekersamlingen for studerende

Der er dækket op til den organoleptiske test

i sundhedsteknologi fra Aalborg Universitet. Det er en gren af ingeniørvidenskaben, som udvikler forskelligt udstyr og teknologier til sundhedsvæsenet. Sundhedsteknologerne beskæftiger sig med menneskets sanser på flere måder. Dels arbejder man med at gøre sanseindtrykkene målbare, dels er det sundhedsteknologer, som udvikler høreapparater og i fremtiden måske også kunstige øjne og andre sanseproteser.

Deres besøg i Apotekersamlingen indgik i undervisningen om videnskabsteori og tjente som en introduktion til medicinhistorie. I år blev rundvisningen som et forsøg krydret med en øvelse i brug af sanserne som "måleapparat", en såkaldt "organoleptisk test", for at give de studerende et indtryk af, hvordan man før i tiden kombinerede sanser og viden. I den lille øvelse skulle de studerende finde frem til de fire indholdsstoffer i den klassiske hostesaft Elixir petorale Regis Daniae ("Kongen af Danmarks Brystdråber") blandt 15 mulige ingredienser.

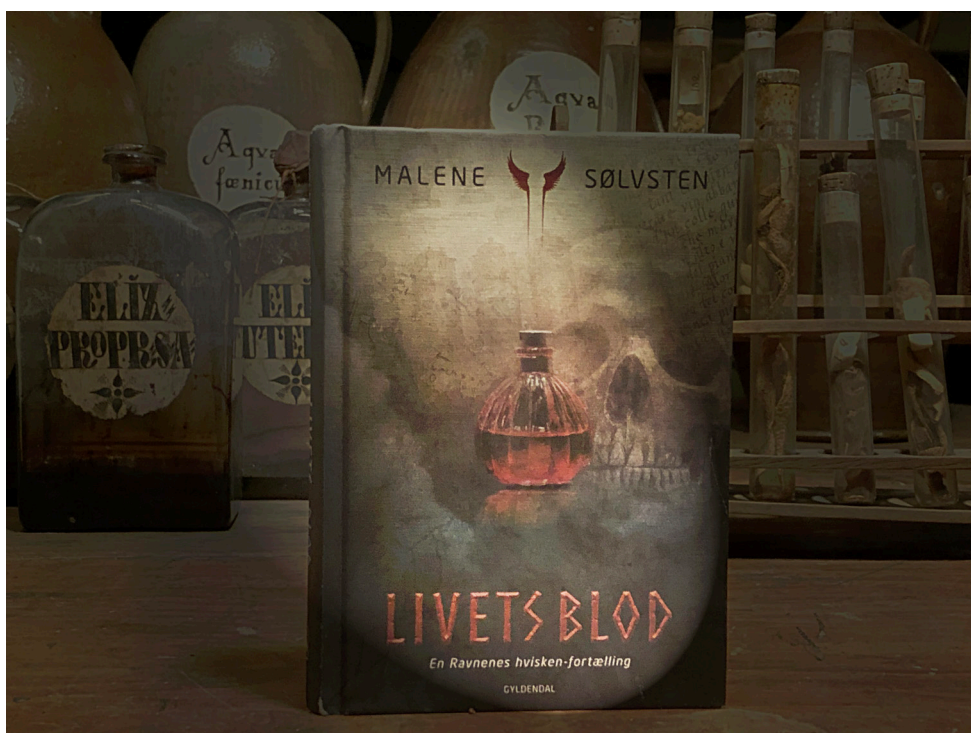
Samme lille sanseøvelse har vi også brugt ved rundvisninger af skolebørn, familiegrupper og apoteksansatte, og den er altid en stor succes. Forbavsende nok er alle stort set lige gode eller dårlige til at løse opgaven. Sundhedsteknologerne gik dog til opgaven med stor koncentration, og de klarede sig også langt over middel.

Den organoleptiske test var i mange år en fast og vigtig del af den farmaceutiske uddannelse, hvor man ved hjælp af sine sanser lærte at bestemme en lang række substanser og ingredienser til brug ved fremstilling af medicin. Langt op i 1900-tallet måtte apotekere og forskere ofte forlade sig på deres egne sanser, når råvare og kemiske stoffer skulle bestemmes. De fintfølede måleapparater, som laboratorierne i dag råder over, var ikke udviklet, og apotekeren måtte i stedet bruge øjne, næse og smagssans, som i kombination med stor materialekundskab og lang tids træning kunne skærpes til det utrolige.

Fantasy-forfatter fik inspiration til ny bog

I april havde samlingen besøg af fantasy-forfatteren Malene Sølvsten, som var på jagt efter inspiration og viden til sin femte bog i serien "Ravnenes hvisken". Malene Sølvsten er kendt for at skabe et helt særligt univers ved at blande nordisk mytologi med historiske perioder og vores egen tid. Hendes fortællinger er lige så farverige og saftige, som hendes research er grundig, og hun har et godt tag i de unge læsere.

Forsiden af fantasyromanen hvis hovedperson er apoteker i 1700-tallets Aalborg.

I den seneste fortælling er den udødelige Elias på sin rejse gennem tiden nået frem til 1700-tallet, hvor han er apoteker i Jens Bangs Stenhus i Aalborg. Malene måtte derfor selvfølgelig besøge stenhuset og Apotekersamlingen. Hun betegner sig selv som en ægte museumsnørd, og hun havde medbragt hele sin familie. Det var en spørgelysten og vidende flok, som blev vist rundt den dag. Bogen om svaneapotekeren Elias fik titlen "Livets Blod", og den udkom på Gyldendal Forlag i november 2019.

Gammelt hejseværk rekonstrueret

Hen over året fortsatte arbejdet med at indrette lapidariet, der er en samling af gamle bygningssten og stenfigurer på spidsloftet over Apotekersamlingen. Indvielse af den nye samling og udstilling måtte desværre udskydes, hvilket blandt andet skyldtes problemer med levering af specielle lysarmaturer.

Forsinkelsen gav ekstra tid til at gå mere i dybden med detaljer i indretningen. Blandt andet fik vi undersøgt sporene af det hejseværk, som oprindeligt har bragt kornsække og andre varer op på spidsloftet fra de underliggende etager i købmandsgården. Med hjælp fra dygtige frivillige tilknyttet middelaldermarkedet ved Voergaard Slot lykkedes det vores håndværkere at rekonstruere det oprindelige hejseværk. Når lapidariet åbner, kan publikum derfor prøve, hvordan hejseværkets store hjul virker som vægtstang, så man med et træk på kun 10 kg kan løfte en sæk som vejer 50 kg.

Hejseværket under rekonstruktion. Omkring det store hjul oprulles en træksnor. Forholdet mellem aksens diameter og hjulets diameter bestemmer hejseværkets gearing. I dette tilfælde er forholdet 1 til 5, hvilket betyder, at hjulet virker som en vægtstang, som forstærker trækket i rebet fem gange.